

*Muzica de închinare
ca segment al muzicii eterne*

Motto

„... voi cânta cu duhul, dar voi cânta și cu mintea“
1 CORINTENI 14:15C

„Muzica este un act al minții
care pune ordine în lumea sufletului“
IGOR STRAVINSKI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MORARU-SAVIUC, ELENA

Muzica de închinare ca segment al muzicii eterne / Elena Moraru-Saviuc. - Oradea: Scriptum, 2008

ISBN 978-973-1813-13-4

784.4

MUZICA
DE ÎNCHINARE
CA SEGMENT AL
MUZICII ETERNE

ELENA MORARU – SAVIUC

Editura Scriptum®
Oradea

© 2008 Editura Scriptum®
str. Lăpuşului nr. 28, 410264 Oradea - Bihor
Tel./Fax/Robot: 0359-412.765; E-mail: scriptum@scriptum.ro,
Pagina web: WWW.SCRIPTUM.RO

Prima ediție. Toate drepturile rezervate.

Cu excepția situațiilor când se specifică altfel,
toate citatele biblice folosite sunt traducerea D. Cornilescu.

Orice reproducere sau selecție de texte din această carte
este permisă doar cu aprobarea în scris a Editurii Scriptum, Oradea.

ISBN 978-973-1813-13-4

Tiparul executat în U.E.

Dedic această carte în primul rând tatălui meu, care la vârsta de șapte ani mi-a pus în mână un instrument muzical, vioara, și care s-a implicat în a mă ajuta să studiez cât mai performant această nobilă profesie, muzica.

Dedic această carte apoi fratelui meu Valentin Moraru, pentru crezul său în frumusețea unică a muzicii corale românești. Ca profesor și dirijor de formații corale, el a depus un efort de o viață pentru a face cunoscută și îndrăgită, de români și străini deopotrivă, corala românească de închinare.

Doresc să mulțumesc în mod deosebit soțului meu, pentru încurajare și susținerea oferită în realizarea acestei lucrări.

În final, doresc ca această carte să rămână ca îndreptar fiicelor mele, în orientarea alegerii cântecelor cu care, din dragoste, să-L onoreze pe Domnul prin talentul muzical ce le-a fost dăruit de El.

CUPRINS

Cuvânt înainte	9
Capitolul 1	
Originea muzicii, definiții și caracteristici	13
Capitolul 2	
Muzica ebraică de închinare până la Isus Cristos	18
Însușiri predominante	18
Muzică cu o influență negativă	24
Capitolul 3	
Muzica din perioada creștinismului primar.....	26
Perioada nou-testamentară.....	26
Perioada secolelor I-V	29
Capitolul 4	
Muzica de închinare bizantină în spațiul carpatic, după secolul al VIII-lea	34
Capitolul 5	
Evul Mediu, interferențe europene	39
Muzica Bisericii Creștine de Apus.....	39
Muzica religioasă a epocii Baroc.....	43
Începutul închinării protestante	44

Capitolul 6	
Muzica Bisericii Creștine de Răsărit. Corala românească	49
Capitolul 7	
Istoria imnologiei evanghelice-protestante. Modalități neoprotestante de închinare	54
Capitolul 8	
Etic, estetic și benefic prin muzică	61
Relația muzicii cu legile universale	61
Etic și estetic în muzica creștină.....	64
Spiritualitatea profund dumnezeiască a unor muzicieni. Efectul benefic al muzicii.....	70
Capitolul 9	
Fenomenul muzical ce predispune la închinare	81
Capitolul 10	
Muzică aducătoare de falsă închinare.....	88
Melodie contra ritm	88
Înțelegem vremurile?.....	94
Rock creștin?	97
Capitolul 11	
Ce fel de muzică ascultă Dumnezeu	105
Considerații generale.....	105
Muzica de închinare potrivită bisericii	109
Moralitatea muzicii în biserică	113
Bibliografie.....	118
Glosar	120

CUVÂNT ÎNAINTE

Pentru că subiectul închinării prin muzică a devenit unul extrem de actual și atât de diferit perceput în ultimul timp, am fost străbătută de sentimentul plin de răspundere de a pune la dispoziția doritorului sincer de răspunsuri un material nu foarte detaliat, dar în măsură să creeze o imagine de ansamblu a dezvoltării muzicii ce poartă încărcătură emoțională de închinare. Prin lucrarea de față doresc să vin în sprijinul conservării unei atitudini vizavi de lauda adresată lui Dumnezeu, atitudine de altfel liber consimțită de fiecare, dar de astă dată în cunoștință de cauză.

Cartea parcurge o tematică inedită. Ea poate fi considerată ca un manual în completarea cunoștințelor muzicale fiind de folos tuturor celor implicați în pregătirea unei atmosfere de închinare, cât și celui dornic de a-și pune în valoare, într-un mod corespunzător, darul cu care se simte înzestrat. Subiectul constă în urmărirea de-a lungul istoriei a exprimării sentimentului de închinare prin muzică, subiect elaborat pe date reale, fără vreo exagerare, și sprijinit pe observațiile și sentimentele pline de reverență ale celor care au excelat în domeniul muzical. Lucrarea

de față nu se pretinde perfectă, nici exhaustivă, dar prin ea se încearcă într-o manieră concisă o informare cât mai corectă și completă despre muzica de închinare, înțeleasă și practică de credincioși pe parcursul istoriei. Sunt prezentate mai întâi date oferite de istoria poporului evreu, Biblia fiind cea mai veche carte ce ne vorbește despre muzica de închinare. Apoi lucrarea continuă cu date privind închinarea prin muzică din primele secole de creștinism și informații din istoria muzicii, până la formele de închinare contemporană. Toate datele referitoare la muzică sunt puse în lumina îndemnurilor și argumentelor biblice. Se desprinde astfel realitatea ideii că muzica ce slujește sentimentul de închinare a omului trebuie în primul rând să fie creată spre bucuria cerului și în același timp în dorința de zidire spirituală a celor ce o ascultă și aspiră spre Dumnezeu.

O concluzie fără echivoc pe care acest studiu o etalează este că arta muzicală poate fi capabilă să redea din rezonanța splendorii muzicii cerești doar atunci când efervescența creatoare a omului se manifestă în apropierea Sfințeniei lui Dumnezeu. De aceea, pentru ca o muzică să ducă la zidire sufletească, trebuie să izvorască dintr-o inimă curată, un spirit talentat și o minte echipată cu cunoștințe muzicale. Numai în asemenea condiții creația muzicală va predispuce la o înălțare spirituală reală.

Pe parcursul istoriei umane, această dorință puternică de a cuceri frumosul din univers prin sunet și a aduce prin muzică ofrandă Creatorului o regăsim în mod performant realizată în cultura muzicii europene, a secolelor XVI-XIX. Muzica instrumentală și vocal-instrumentală din epoca renașterii, barocă, clasică, romantică, bazată pe marile revelații ale muzicienilor profund dotați, rămâne ca o cometă ce luminează deasupra spiritualității întregii umanități. Mesajul acestora sună cam așa: „muzica este inițiativa lui Dumnezeu, noi doar o redescoperim”. De aceea, peste timp ei au fost considerați *genii*.

În cultura poporului român, sentimentul religios al închinării prin muzică este redat îndeosebi prin genul coral, vocea umană fiind cea mai la îndemâna omului sărac și cea mai apropiată inimii sale. Prin intonația deseori modală, melos, ritm, sentimente

exprimate, muzica românească de închinare, cultă sau anonimă, întruchipează puritatea și simplitatea credinciosului român în trăirea real profundă a respectului datorat lui Dumnezeu. Ea reflectă totodată tradiția spirituală acumulată în decurs de milenii în această zonă geografică.

Prin subiectele comentate în cuprinsul acestei cărți, care sunt puse la îndemâna dumneavoastră, doresc să evidențiez faptul că o închinare atentă, clădită pe Adevărul Unic revelat, nu te poate conduce nici la înapoiere spirituală și nici nu te lasă să fii excentric. De aceea, chiar și atunci când noi ascultăm un cântec de închinare din Zimbabwe (Africa), exprimarea sonoră va purta specificitatea culturii aceluia popor, dar duhul plin de respect înmagazinat în acel cântec ne va transmite neîndoielnic sentimentul închinării. Atrag atenția asupra faptului că sentimentul închinării creștine nu poartă titlu confesional. Doar cuvintele unui cântec pot trăda o concepție a unui crez. De asemenea, sentimentul de închinare nu se poate moderniza. Ceea ce se modernizează de fapt este concepția creștinului. Sentimentul închinării poate doar să exprime frumusețea profundă a revelației și reverenței în relație cu Dumnezeu.

O altă idee majoră a acestei lucrări este faptul că proteina absolut necesară hrănirii spirituale și capabilă a sluji închinarea este *melodia*, și nu ritmul – care are funcție complementară. Pentru acest motiv, îndemnurile ce se desprind pentru cei interesați de acest subiect sunt: Aveți dorința de a nu-L întrista pe Dumnezeu prin muzica aleasă ca laudă! Manifestați-vă în așa fel încât cerul să vă admire, și nu oamenii! Învățați să mânuiți instrumentele muzicale potrivite închinării! Căutați armonia ca exprimare, și nu ritmurile! Apropiați-vă de cultura deja existentă a muzicii vocale și vocal-simfonice, pentru că ea produce o respirație corectă a sufletului nostru și ne formează gustul și percepția. Iar cei ce vor să compună muzică de închinare să ceară și să aștepte mai întâi inspirație „divină”.

Deși observăm că în fiecare epocă istorică se remarcă un alt gen de muzică folosit în închinare, ceea ce ține în echilibru sufletul omului, chiar și a celui extramodern al secolului al XXI-lea, este muzica de intonație tonală sau modală scrisă în stil clasic. Muzica

denumită clasică, adică supusă rigorilor compozitorilor clasici, este și rămâne măsura de echilibru a sentimentului religios.

Doresc din inimă ca succinta mea intervenție în acest subiect să provoace certitudini și gusturi plăcute nouă, oamenilor, și o manifestare de bună calitate înaintea Domnului. Scopul ei va fi atins dacă în urma parcurgerii principiilor expuse, creștinătatea va înțelege care este muzica ce poate hrăni într-adevăr nevoia de sublim a duhului.

AUTOAREA

Capitolul 1

ORIGINEA MUZICII, DEFINIȚII ȘI CARACTERISTICI

*Consider muzica drept singurul mijloc
de a exprima strigătele sufletului
cu toate misterioasele lui ondulații*
G. ENESCU

În cele ce urmează vom încerca să urmărim pentru ca s-o putem înțelege ce este muzica. Îmi asum îndrăzneala de a vă vorbi despre înțelesul, rostul, precum și beneficiile aduse prin muzică universului uman, în special celui spiritual.

Mai întâi, haideți să privim la începutul creației. Când Dumnezeu a spus: „Să facem om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră” (Geneza 1:26), El a avut ca scop dorința Sa de Părinte de a avea fii și fiice care să-I semene și cu care să împartă și să se bucure împreună de tot ce are (Romani 8:29; Psalmul 22:22; Galateni 4:6). Voi ce credeți, cântau primii oameni în Grădina Eden? Sigur că da! Atunci când te simți bine, instinctiv începi a intona o melodie veselă, iar apoi ai și cu ce...

Prin asemănarea cu Părintele Creator, omul poate mai mult decât să vorbească; *poate să cânte*, pentru că este înzestrat cu două firișoare subțiri ligamentoase în laringe, numite corzi vocale, ce stau gata să vibreze cu ajutorul aerului expulzat și să rezoneze într-o intonație unică fiecărui om, numit timbru vocal. Apoi omul este dăruit cu auzul, care dirijează și controlează sunetul emis. Mai presus de cele două înzestrări, vocea și auzul, omul

este binecuvântat prin creație cu afectivitate. Trăirile afective sunt chiar rostul creației muzicale. Cu ajutorul lor, asociate cu puterea de imaginație dăruită omului, acesta începe a înlănțui intonații. Prin înlănțuirea sunetelor, omul constată că se poate transmite o stare sufletească sau o idee, un gând (căci materia sonoră organizată creativ poartă cu sine totdeauna o reacție a spiritului, pornind de la cel ce compune muzica către cel ce o ascultă). Acest fenomen realizat în lumea sonoră reprezintă *o modalitate de exprimare spirituală a ființei umane*.

Vocea a fost dăruită omului pentru bucuria Creatorului de a comunica cu el, în răcoarea zilei. Ce transmitea oare cântul primilor oameni în Eden, decât „neprihănire, pace și bucurie“?

Mesajul sonor creat în planul stărilor sufletești se numește fenomen muzical. El se bazează pe legi fizice de acustică și rezonanță. Pe aceste principii urmărite empiric la început, apoi ca temă de studiu, omul reușește să construiască instrumente muzicale ajutătoare vocii sale, căutând prin aceasta să diversifice timbrul cât și întinderea vocii (ambitusul). Prin înlănțuirea sonoră, întâi sub forma unui motiv muzical, mai apoi sub forma unui cântec, omul descoperă posibilitatea redării stărilor sufletești specifice momentului.

Acum imaginați-vă tabloul următor: cât de celest au sunat intonațiile de bucurie din Grădina Eden, în acea stare de echilibru perfect a primilor oameni, ca apoi cântecul lor să se transforme în strigătele de jale prin bocetul sfâșietor de la moartea lui Abel, fiul lor.

Înțelegem deci că materialul sonor ce poartă cu sine exprimarea unei idei sau a unei stări sufletești comportă un alt fel de comunicare decât limbajul vorbit, mult mai profundă, fără cuvinte, pe care oamenii moderni au numit-o *fluid* sau *emanație*. De aceea, omul care ascultă muzică poate prelua ceea ce i se comunică printr-un mesaj ritmico-melodic, de la o simplă emoție până la o înțelegere profundă a acelei muzici, fără a avea nevoie de un dicționar explicativ. Nu există ființă umană care să nu reacționeze la muzică, chiar dacă este afon (nu poate intona), fără talent sau fără cultură muzicală. Aceasta deoarece muzica întruchipează *respirația sufletului*, un mijloc de comunicare a

spiritului uman către Cel Universal și invers (prin inspirație). Mesajul sonor creat transmite gânduri, stări sufletești, sentimente și idei, care transcend. Intonată vocal sau instrumental, muzica pură, cea fără cuvinte, creează de fiecare dată o rezonanță spirituală unică atât în cel care o cântă sau o compune, cât și în cel care o ascultă. Ca formă materială de comunicare, muzica reprezintă *aspirația omului către o lume virtuală*, ceea ce ne demonstrează în mod sigur originea noastră prin creație.

Lucrul trist, însă, este că odată cu alegerea edenică greșită a omului, existența sa se desfășoară de atunci înapoi într-o lume duală, intrată sub incidența dramei cosmice. Chiar și muzica îi va însoți atât alegerea, cât și conștiința. Așa după cum omul se poate face rob ori păcatului, ori ascultării de Dumnezeu (Romani 6:16), tot așa și muzica va fi expresia unui ideal, de un fel sau de altul.

Redarea ideilor muzicale cu înțeles profund va cere însă o rigoare deosebită în compunerea ei, pentru că muzica, ca și creație spirituală, antrenează lumea sensurilor sonorului muzical, către *universul unitar perfect al semnificației*. Aceasta explică transcendența înțelesului muzical către o lume imaginată, dar plină de tâlc, de rost, de semnificație. De aceea ea se va numi atât *artă* cât și *știință*.

Încă din secolul al VI-lea î.Cr., în Grecia antică, Pitagora fondează o școală în care se dezvoltă un studiu privitor la structura matematică a sunetului muzical, relațiile și proporțiile lui acustice, descoperind astfel legi universale ale întregului cosmos. Studiile lui sunt folosite apoi în astronomie și arhitectură, cu scopul de a se realiza „frumosul și armonia”. (Se constată astfel, că legile ce structurează fenomenul muzical provin dintr-o lume a frumosului și a armoniei).

În școala lui Pitagora se cercetează de asemenea efectul muzicii asupra stărilor sufletești. Concluziile acestui studiu sunt folosite apoi de Platon și Aristotel în etică, pedagogie și estetică. Grecii antici adoptă cercetarea științifică în domeniul muzicii, aceasta fiind singura artă admisă de ei în universități. Oare de ce? Pentru că i se recunoaște efectul benefic în educație. Tot atunci, în cadrul acestor meditații se dezvoltă și o practică interpretativă și creatoare a cântului religios.

Ceea ce înțelegem este că omul, de-a lungul timpului, a simțit nevoia de exprimare a închinării și prin cânt, începând de la triburile păgâne, ce își însoțeau ritualurile de îmbunare a spiritelor cu ritmuri și invocări melodice, până la marii creatori de muzică religioasă. Ca un exemplu de muzician implicat total în scrierea și interpretarea muzicii de închinare îl amintesc pe Johann Sebastian Bach (1685-1750), care și-a dus întreaga existență în catedrală, silindu-se a se apropia cât mai mult, prin compozițiile sale, de chipul perfect al lui Dumnezeu și de a rezona cu Sfințenia Sa. În imensele sale beneficii aduse gândirii și construcției muzicale, Bach este însoțit de conceptul: *Scopul întregii muzici este slava lui Dumnezeu*. Această stare de beatitudine și curăție spirituală o regăsim în lucrările multor altor compozitori, ce au slăvit cu toate darurile lor lumea perfectă a lui Dumnezeu.

Deși noi percepem fenomenul muzical ca pe o aspirație a spiritului uman către Cel Universal, trebuie subliniat faptul că muzica a fost înainte de toate *inițiativa cerului*. În Biblie, în cartea lui Iov, capitolul 38, versetul 7, vorbind despre creație Dumnezeu îl întreabă pe Iov: Unde erai tu „atunci când stelele dimineții izbucneau în cântări de bucurie și când fiii lui Dumnezeu scoteau strigăte de veselie?” În Noul Testament, în contextul vestirii nașterii Mântuitorului, ni se vorbește despre un cor ceresc – ființe din garda lui Dumnezeu numită „oaste” care Îi laudă lucrarea și invocă pacea între oameni (Luca 2:14). Noi deținem acum doar textul aceluși cântec, deoarece pe vremea aceea nu exista posibilitatea reproducerii sonore pe bandă magnetică. Deși secolul XX ne aduce un stil componistic nou, numit *muzica astrelor sau a sferelor*, (muzică realizată cu ajutorul sintetizatorului electronic prin suprapuneri de mase sonore), muzica fapturilor cerești rămâne încă pentru noi o enigmă. Totuși uimitor este să aflăm din cartea Apocalipsa, capitolul 15, versetul 3, că în cer „pe marea de sticlă, cu alăutele lui Dumnezeu în mână... biruitorii fiarei” împreună cu lauda adusă Salvatorului, cântă și **cântarea lui Moise** compusă de el la ieșirea poporului evreu din Egipt (Exodul 15:1-20). Această viziune ne clarifică adevărul că omul capacitat cu darul creației muzicale, dacă creează o

muzică ce reușește să se ridice la nivelul unei slăviri corecte a lui Dumnezeu, compoziția lui poate ajunge în repertoriul veșnic. Muzica este singura artă preluată de pe pământ. Nu vi se pare extraordinar?

Moise a stat în apropierea prezenței lui Dumnezeu și a rezonat puternic spiritual, simțindu-I însușirile. Profunzimea aspirației sale către divinitate, împreună cu dorința sa imensă de a reda și prin sunet aceste „însușiri absolute“ face cântarea lui Moise să fie unică, reușind prin ea să impresioneze pozitiv și cerul. De aceea, o regăsim inclusă în repertoriul veșnic ca formă demnă de slăvire a lui Dumnezeu, în Apocalipsa 15: 3. Pornind de la acest gând, vom încerca pe parcurs să urmărim ce fel de muzică poate revela sau slăvi caracteristicile Împărăției lui Dumnezeu de sfințenie, atotputernicie, iubire, pace, adevăr, într-un cuvânt spus, de perfecțiune.

Acum, vom merge împreună, în vârful picioarelor, prin lumea muzicii, încercând să urmărim succint subiecte de mare interes.

Capitolul 2

MUZICA EBRAICĂ DE ÎNCHINARE PÂNĂ LA ISUS CRISTOS

Însușiri predominante

Închinarea prin muzică a poporului Israel, muzică adresată Adevăratului Dumnezeu, are ca sursă primordială cântul oamenilor aleși, după modelul muzicii descrise în Vechiul Testament. Aceste personalități spirituale, oameni puși deoparte de Dumnezeu pentru a conduce poporul, practicau și muzica. Ei se ocupau de tematica și de semnificația ei. De aceea, asistăm pe tot parcursul istoriei poporului Israel, până la venirea lui Isus Cristos, la însușirea de **sacralitate a fenomenului muzical**. Astfel, în pustiu Sinai vedem că muzica primește consacrarea închinării direct din partea Domnului (Iahve) „Să sunați din trâmbițe când vă veți aduce arderile de tot și jertfele de mulțumire; și ele vor face ca Dumnezeuul vostru să-Și aducă aminte de voi” (Numeri 10:10). Sunetul trâmbiței rămâne semnul de recunoaștere din partea lui Dumnezeu a dorinței omului, de a-I invoca binecuvântarea.

Cântarea Vechiului Testament, este o meditație spirituală pe melodie, un poem didactic. Fondul manifestării ebraice va reprezenta una din influențele majore ale muzicii religiei creștine de mai târziu: influență în idei, manieră, intonație

și liturghie. Muzica ebraică veche evidențiază două însușiri importante, și anume: manifestarea prin cânt este încurajată de Însuși Dumnezeu: „Acum scrieți-vă cântarea aceasta” (Deuteronom 31:19), iar scopul ei primordial este comunicarea cu Cel Atotputernic: „Și cântarea aceasta să-Mi fie martoră”. Observăm astfel că subiectele sunt strâns legate de intervenția Lui Iahve în istoria vieții acestui popor. De aceea, posibilitatea existenței creației muzicale din perspectivă biblică, este un rezultat al darului divin. Pentru acest fapt, în anumite texte biblice referitoare la cântare întâlnim o dublă prezență: cerească și pământească, telurică și divină. În Deuteronom 31:19, Moise primește un cântec *inițiat direct de Dumnezeu* pentru poporul Israel; apoi la anunțarea nașterii lui Isus Cristos vedem tabloul *oștii cerești* ce cântă în fața păstorilor (Luca 2:14); *Mântuitorul Însuși*, ca Om și Dumnezeu în același timp, cântă împreună cu ucenicii cântece mozaice (Marcu 14:26); iar în Apocalipsa 14:3, regăsim asocierea cântului angelic cu cel teluric. În atmosfera de maximă solemnitate din fața scaunului de domnie se cântă o cântare nouă, care nu poate fi învățată decât de cei o sută patruzeci și patru de mii ce fuseseră *răscumpărați de pe pământ*.

Darul creației muzicale poartă și în prezent aceeași conotație. Una din îndatoririle exprimării prin arta muzicii este; ridicarea la nivelul restabilirii comunicării cu cerul, cu universul Împărăției lui Dumnezeu. Din perspectiva atestării existenței muzicii în cărțile biblice (uimitor este faptul că nu există altă documentație mai veche și mai clară în acest sens decât Biblia), putem remarca prezența acestuia de la cea dintâi carte a Vechiului Testament până la ultima carte a Noului Testament. Geneza muzicii universale o aflăm din cartea Geneza, capitolul 4, versetul 21, unde este amintit Iubal și familia sa (ce se trăgeau din Cain), constructori de instrumente cu corzi și instrumente de suflat, acest meșteșug constituind îndeletnicirea familiei.

Semnificația instrumentelor și multiplicarea lor, după nevoia exprimării unui înțeles, urmează cursul evenimentelor istorice și a apropierei poporului evreu de Dumnezeu cel Adevărat, Iahve. Astfel, găsim prezente trei categorii de instrumente; *cordofone* (cu corzi): kinnorul (folosit de David), harfa cu opt și zece coarde,

lăuta, lira, țimbalul; instrumente *aerofone* (de suflat): trâmbița în trei variante, și anume cornul berbecului – cel folosit la cucerirea cetății Ierihon –, cornul drept (*hașorerot*) – aducător de vești sau folosit cu scopul de a semnala un lucru –, și cornul metalic (*șofar*) utilizat numai în Templu. Apoi cornul propriu-zis, mai mic, fluierul simplu sau dublu (*halil*), cimpoiul cu burduf, cavalul, flautul longitudinal. A treia categorie sunt instrumentele *de percuție* (susținătoare de ritm): tamburina sau toba cu membrană, chimvale (două discuri metalice) cu sonoritate sumbră lipsită de strălucire. Instrumentele sunt construite din lemn, metal și piele. Identificarea lor o putem face doar prin descriere, reprezentarea grafică fiind evitată la poporul evreu. În cartea Numeri, capitolul 10, Dumnezeu Însuși oferă îndrumări privind construcția instrumentelor și înțelesul manierei de interpretare a sunetului fiecărui instrument: „cu vâlvă”, „fără vâlvă” pentru „când veți merge la război” sau „în zilele voastre de bucurie”. Cântatul lor era monodic, scrierea prin tabulatură, adică combinație de notații în litere și cifre împreună cu câteva semne de notație muzicală (există un singur vechi manuscris muzical drept mărturie, atribuit lui Ezra).

Muzica vechilor evrei era mai mult consacrată slujbelor religioase din Templu. Prorociile de asemenea se făceau într-un cadru muzical (2Împărați 3:15), de unde și părerea că odată cu sfârșitul prorociilor se va sfârși și muzica pe pământ. Muzicienii (leviții) se bucurau de o mare considerație, având un statut aparte nu numai în ritual, ci și în societate. Estetica muzicii mozaice rămâne strâns legată de închinare. Revenirea poporului la credință, după dese răătăcirii în practici păgâne, este însoțită permanent de o amplificare a manifestării artistice, muzica rămânând să compenseze absența celorlalte arte. Pictura și sculptura erau considerate manifestări idolatre, pentru că acestea predispuneau la închinări greșite (Exodul 20:4-5). Încercăm astfel să selectăm din abundența de îndemnuri la slăvirea prin cântare a *Creatorului Binefăcătorului și Ocrotitorului poporului Israel* câteva personalități centrale ale Vechiului Testament.

Moise, după eliberarea de sub robia egipteană, înalță lui Iahve celebra cântare: „Cântați Domnului căci Și-a arătat slava” însoțită